

CIPORA BORENSZTEJN

ur. 1918; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt W poszukiwaniu Lubliniakow, projekt W poszukiwaniu Lubliniaków. Izrael 2006, Żydzi, II wojna światowa, wybuch wojny

Wybuch II wojny światowej i ucieczka na Wschód

Wybuch wojny? O, jeszcze jak pamiętam. To było w piątek, pierwszego września. Już na drugi dzień bombardowali Lublin.

[Kiedy Niemcy weszli], to było o świcie, bo myśmy nie spali, przez całą noc bombardowali. Z rana kolega mój, Abram Akierman, chciał [Niemców] spotkać i on nie słyszał, i zastrzelili jego. Niech pan to zapisze. Abram Akierman z ulicy Nadstawnej. Te ulice nie istnieją. [Widziałam, jak Niemcy weszli], piękni mężczyźni. Mój brat był na wojnie i dostał się do plenu [niewoli]. I tam się pytali, kto jest Volksdeutsch. A brat mój powiedział, że on – my wszyscy wyglądaliśmy jak Polacy – jest Volksdeutsch, on się chciał wydostać. To zapytali go, jaki ma zawód. Ponieważ Żydzi po większej części byli technikami, on powiedział, że on jest ślusarzem. I on go uwolnił.

Ja wiedziałam, że już zaczynają naciskać. Ja z młodzieżą, myśmy wyjechali. Tak, myśmy wyjechali. Mama moja powiedziała: „Nie idź”. Ja jej powiedziałam, że ja chcę jeszcze wziąć ze sobą kostium mój. „Nie, nie, zaraz się wojna skończy – powiedziała – nie idź”. Ja nie wiedziałam – oni widocznie przeżyli wojnę, pierwszą wojnę – ja nie wiedziałam, co to znaczy wojna. A oni wiedzieli, co to jest wojna. „Nie, zostań”. Jakbym się mamy swojej słuchała, tobym teraz nie siedziała z panem. Musi pan wiedzieć, że każdy z nas, który przeżył, to tylko przypadkowo. Każdy, który przeżył... nie było mądrych, nie było silnych. Przypadek ja bym powiedziała.

[Przeżyłam] przypadkowo. Tysiąc razy konałam. Przypadkowo. Tylko dlatego, że byłam młoda. To znaczy, miałam jeszcze tę siłę, ale ludzie padali jak muchy. Mnie ktoś powiedział, kiedy ja miałam dwadzieścia jeden lat – to jedna powiedziała, ta miała 39 lat, że ona mnie zazdrości. To ja powiedziałam: „Ale ja czuję, że ja jestem stara, jak bym miała sto lat”. Bo jak człowiek jest głodny, to on nie czuje, że on jest młody. Ja chciałam umrzeć, bo nie miałam siły żyć.

Data i miejsce nagrania	2006-12-19, Hajfa
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Piotr Nazaruk
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"